

ALTUN SİLSİLE'NİN HAYATLARI

Evliya ve ulemâ bu mübârek zâtları sevmenin, onların hayatlarını, menkıbelerini ve sözlerini bilmenin, hiç olmazsa isimlerini öğrenmenin manen çok büyük faydaları olacağını bildirmişlerdir. **Bu eserin, Allâhü Teâlâ'nın rahmetine ve bu mübârek zâtların şefâatlerine vesile olması temennisiyle...**

Çamlıca Kitap mağazaları ve
camlicakitap.com'da

FAZİLET
NEŞRİYAT

YEDİKITA

AYLIK TARİH VE KÜLTÜR DERGİSİ
EKİM 2023 - SAYI 182

YAYINCI
ÇAMLIÇA BASIM YAYIN VE TİC. A.Ş.

Adına İmtiyaz Sahibi AHMET TEMİZ
Yayın Yönetmeni (Sorumlu) KEMAL ERKAN
Yayın Editörü VEYSEL SEKMEN
Editörler R. KEMAL SUBAŞI
EMRE BOYACI
Dijital İçerik Editörü TUNAHAN KANICI
Yayın Danışmanları SELMAN SOYDEMİR
İBRAHİM COŞKUN
Tasarım SÜLEYMAN KÖKLÜ
Kurumsal İletişim İSMAİL GÜR - MURAT SAFRAN
Web AURORA BİLİŞİM
Hukuk Müşaviri Av. ALİ ÇAVUŞOĞLU

KÜTÜPHANE VE ARŞİV

Çamlıca Araştırma Kütüphanesi
www.camlicalibrary.org

YÖNETİM YERİ

Çamlıca Basım Yayın ve Tic. A.Ş.
Bağlar Mah. Mimar Sinan Cad. No 54
Güneşli - Bağcılar / İSTANBUL
Sertifika No 46592

REKLAM

HÜSEYİN GÜNEY
huseyin.guney@camlicabasim.com

BASKI

Çamlıca Basım Yayın

YAYIN SÜRESİ-TÜRÜ

Aylık-Yerel Süreli
ISSN 1308-5379

AVRUPA (ALMANYA)

ENDER GMBH, Melatener Weg 18 - 50825 KÖLN
Tel. +49 221 690 58 90
www.camlicakitap.de / abone@camlicakitap.de

AVRUPA (HOLLANDA)

Çamlıca Kitap B.V. Bemmelseweg 67 6662 PE Elst-GLD
Holland / info@camlicakitap.nl / www.camlicakitap.nl

YEDİKITA Dergisi'nin bütün yayın hakkı, Çamlıca Basım Yayın ve Tic. A.Ş.'ye aittir. Dergide çıkan yazılar kaynak gösterilerek iktibas edilebilir. Yayınlanan reklamların her türlü mesuliyeti, sahiplerine aittir.

İRTİBAT VE ABONE

0850 811 9 811
abonemerkezi@camlicabasim.com
Yazı İşleri (0212) 657 88 00 - 7103
WhatsApp Hattı 0530 285 38 04

ÇAMLIÇA BASIM YAYIN VE TİC. A.Ş.

Ziraat Bank IBAN TR81 0001 0021 0550 7231 7750 02
Akbank IBAN TR60 0004 6011 9388 8000 0135 18

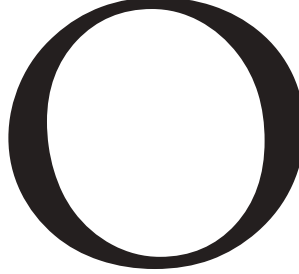
yedikita.com.tr editor@yedikita.com.tr

f / yedikitadergisi

Yeni bir okuma deneyimi için
dijital sayılarımız
Çamlıca Kitap uygulamasında

Yedikitadan...

Osmanlı'nın mensup olduğu Kayı, Anadolu'nun fethinde, Müslümanlaşmasında tesiri en büyük olan boydur. Bugün Anadolu'da Kayı ismini taşıyan yüze yakın mahal var. Kayı ismini taşımadığı hâlde ona mensup olanlar, elbette daha çoktur.

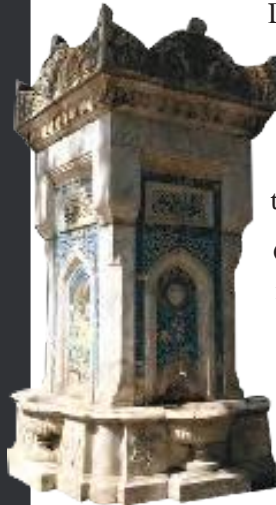
Kayıların namı beyi Gündüz Alp'in dört oğlu vardı. Babalarının vefatından sonra Sungur Tekin ve Gündoğdu, Pasinler civarından Ahlat'a geri dönerken Ertuğrul ve Dünder daha batıya ilerlemeyi ve Selçuklu himayesini tercih etmişlerdi. Karşılaştıkları bir muharebede yardımcı oldukları Selçuklu ordusunun galip gelmesi, onlar için yeni kapılar açtı.

Selçuklu sultanı muhtemel ki bunun bir tesadüf değil tevafuk olduğu inancıyla bu iki kardeşe, oğullarıymış gibi muamele etti. Bunca zamandır İslâm'ın bayraktarlığını yapan Âl-i Selçuk, belki de taze kan arıyordu sancağı devretmek için ve aradığını bulmuştu.

Ertuğrul Gazi'nin kendine yurt olarak verilen Söğüt'e yerleşmesiyle beraber gerek siyâsî gerek askerî ve gerekse ictimâî manada Devlet-i Aliyye-i Osmaniye'nin de temelleri atılmış oldu. Ertuğrul Bey, Selçuklu'nun uç bölgesinde ektiği tohumların filizlenmesine şahitlik ve nezaret ettiği gibi kendisi de gelecek nesiller için yeni tohumlar saçtı toprağa.

Osmanlı'nın ana kucağı, kuruluşun beşiği, fatihlerin ve fetihlerin muştusu Söğüt'ü kapamıza taşıdık bu sayımızda. Ata yurttan ana yurda gelişin hikâyesini yazdık. Tarihini yazıldığı ve yaşandığı, Osmanlı ve İslâm mührünün kazındığı toprakların dününü ve bugünü anlattık.

İstifadeler dileriz.

içinde

EKİM 2023
sayı

182

24-45

**ERTUĞRUL'UN OCAĞINDA UYANDIK
ATA YURTTAN ANA YURDA İLK DURAK SÖĞÜT
SÖĞÜT'E GİTMELİ, GÖRMEDEN GELMEMELİ**

ARİF ZİYA ARDIÇ
KAYIHAN ÇAĞLAR
TUNA SER

ekiler

8

AYIN GÜNÜ

MEHMED ŞEVKİ

10

YAZIHANE

**ERTUĞRULLUYUZ
ER OĞLU ERLERİZ!**

12

**"ÇOCUKLARIMIZA SAHİH İSLÂM
İTİKADI ÖĞRETİLMELİDİR!"**

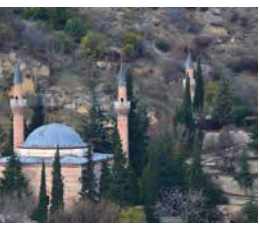
YASİN ODABAŞI

18

**OSMANLI'DA AVRUPAÎ
MEYDANLAR**

DR. AHMET HAMDİ BÜLBÜL

46

ÂNIN HİKÂYESİ

SAVAŞ GANİMETİ UÇAK

TUNA SER

48

ÜÇ MİHRAPLI CAMİ

SALİH ÇAVDIR

54

**DUANIN SULTANLARI
SULTANLARIN DUALARI**

AHMET TEMİZ

60

TARİH AMBARI

MUSTAFA DEDELER

62

O, YÜZ KARASI BİR ACIMASIZDI!

RAYMOND PIERRE PAUL WESTERLING

AHMET SARBAY

67

BERCESTE

68

AYDOĞDU BEY TÜRBESİ'NİN

SERENCAMI

DR. SALİH EROL

76

TESTGÂH

UZAYA BİR İKİ...

AHMET SARBAY

78

BULMACA

SELMAN ASLAN

ayın günü

ayın günü

20 Ekim

1448

Osmanlılar, Haçlıları Kosova'da İkinci Defa Mağlup Etti

12 HAZİRAN 1444

Bir önceki yıl, Balkanlar'da yapılan savaşlar neticesinde, Osmanlı ile Macaristan arasında Edirne-Segedin Antlaşması imzalandı. İki taraf da antlaşmanın 10 yıl süreğine dair yemin etti.

1444

Sultan İkinci Murad'ın, tahtı oğlu Şehzade Mehmed'e bıraktığını haber alan Papalık, "Müslümanlara verilen yeminlerin hiçbir kıymeti olmadığını" iddia ederek Macar kralı Ladislas'a yeminini bozdurdu. Büyük bir haçlı ordusu hazırlanarak Osmanlı üzerine gönderildi.

15 KASIM 1444

Osmanlı ordusunun başına geçen Sultan İkinci Murad, Varna'da haçlıları büyük bir bozguna uğrattı.

1446-1447

Mora ve Arnavutluk üzerine sefere çıkan Sultan İkinci Murad Han, Varna'nın intikamını almak isteyen Jan Hunyad'ın Macar, Eflak, Bohemyalı ve Almanlardan müteşekkil büyük bir orduyla Sırbistan'a doğru yürüdüğü haberini aldı.

EKİM'DE BAŞKA NE OLDU?

2 Ekim 1608: İlk modern teleskop, Jan Lippershey tarafından üretildi.

12 Ekim 1579: Sokullu Mehmed Paşa, suikast sonucu şehit edildi.

18 Ekim 1867: ABD Alaska'yı, Rusya'dan 7.7 milyon dolara satın aldı.

22 Ekim 630: Peygamber Efendimiz (s.a.v.), Tebük Seferi'ne çıktı.

Bunun üzerine derhal Sofya'ya çekilerek savaş hazırlıklarına başladı.

17 EKİM 1448

İki ordu, Birinci Kosova Muharebesi'nin yapıldığı mevkide karşı karşıya gelmişti. Kaynaklarda iki tarafın da 50 ila 80 bin kişilik orduya sahip olduğu yazılıdır. Öğleye doğru başlayan muharebe, tam gün üç gece devam etti.

20 EKİM 1448

Kanlı çarpışmaların meydana geldiği muharebe, Osmanlıların kesin zaferiyle neticelenmişti. Canını zor kurtaran Jan Hunyad, küçük bir kuvvetle savaş alanından kaçtı. Macar ordusu, 17 bin asker kaybetmiş, asilzadelerin çoğu ya hayatını kaybetmiş ya da esir edilmişti. Ancak Osmanlı kayıpları da az değildi. Bu savaş, haçlıların Tuna Nehri'nin güneyinde Osmanlı Devleti'ne karşı giriştikleri son büyük mücadele oldu. Avrupa devletleri, Osmanlı'nın Balkanlar'daki hâkimiyetini kabul etmek zorunda kalmışlardı. İkinci Viyana Kuşatması'na kadar da böylesine büyük bir kuvvet kurmaya cesaret edemediler.

ERTUĞRULLUYUZ ER OĞLU ERLERİZ

Muallim Naci-1891

Yazhane

Sultan İkinci Abdülhamid Han efendimiz, “Ertuğrul” namını pek severler. Yüce ataları olan Ertuğrul

Gazi'nin türbesine gösterdikleri büyük hürmet ve ihtiram, bu iddianın delillerindedir.

Bundan dört sene önce, 1311 yılında “Ertuğrul Gazi'nin hüküm sürdüğü mahallerin resimlerini almak ve bazı tarihî tahkikatta bulunmak” özel göreviyle padişahın maiyetinden Emin Beyefendi, dört-beş askerî ressamla beraber Ertuğrul Sancağı'na gönderilmişti.

Ertuğrul Gazi'nin türbe-i şerifesi, Emin Bey'in işaretiyle ve Söğüt'ün eski kaymakamı Zühdü Bey'in nezareti altında mükemmelen tamir olundu.

Türbenin içi, boydan boya zarif nakışlar ve padişahımız tarafından hediye olunan nefis kalıçe, avize, şamdanlar ve büyük saatlerle tezyin edildi. Sultanımızın teberrüken gönderdikleri mükellef şal dahi mübarek sandukanın üzerine örtüldü.

Hazret-i Gazi'nin hanımı ile türbe-i şerife haricindeki bahçede medfun bulunan oğulları Sarı Yatu Savcı Bey'in ve Ertuğrul Gazi'nin maiyetinde ziyade kahramanlıklar gösterip güzel hizmetler etmiş olan beyler ve aşiretin önde gelenlerinden yirmi beş zatın makbereleri üzerine vaktiyle dikilen taşlar, zamanın geçmesiyle yıkılmış ve yok olmak derecelerine gelmiş iken bu muhterem kabirler için isimleri bilinenlerin isimlerinin yazılı olduğu

Mekteb-i Sultanî Türk Edebiyatı muallimi Naci Efendi'ye, “Sultanın Başkâtibi Süreyya” imzalı bir evrak gelir. Padişah, kendisinden bir Osmanlı tarihi yazmasını istemektedir. Hatta ünvanı da hazırdr: Tarih-nüvîs-i selâfîn-i âl-i Osman (Osmanlı Sultanlarının Tarih Yazıcısı).

Üstelik, Naci Efendi'nin çocuklarından bu vazifeyi hakkıyla yapmaya ehil ve liyakat sahibi olanlar bulunursa, bu ünvanın ve vazifenin ona intikali de söz konusudur. Neticede, Muallim Naci Efendi, bir Osmanlı tarihi yazmaya başlar. Yarım kalan eserinden Ertuğrul Gazi Türbesi ve Söğüt'e dair kısmı sizlerle...

yeni taşlar yaptırılıp dikilmiş ve hepsinin etrafına demir parmaklıklar çekilmiştir. Sultan Osman, Söğüt'te irtihal ettikte naaşı, vasiyeti mucebince Bursa'ya nakledilmezden evvel tabutu bir müddetçik Ertuğrul Gazi'nin türbe-i şerifesi civarında defnedilmiş olduğundan, mezkûr mahalle vaktiyle silindir biçiminde bir taş dikilmiştir.

Padişahımızın babaları Sultan Abdülmecid Han da oğlu gibi ecdadını sevdiklerinden, buraya hususî bir memur gönderip türbe yanına iki çeşme inşa ederek Söğüt dağından tatlı su getirtmişler idi. Zamanla harap olmuş ve su yolları bozulmuş olan bu çeşmelerle su yolları dahi baştan aşağı yenilenmiştir.

Türbe-i şerifede türbedarlık, ferraşlık, cüzhanlık, su yolculuk gibi bazı hizmetlere tayin olunanlara padişahın hususî kesesinden maaşlar tahsis ve ihsan buyurulmuştur.

Ertuğrul Gazi'yi sevmeyen Osmanlı olamaz. Söğüt'ün ekserisi Rum ve azı Ermeni olan Hıristiyan ahali dahi Ertuğrul Gazi'nin türbesine hürmet ederler.

Söğüt ve Eskişehir civarında sakin olan Karakeçili aşireti, vaktiyle Hazret-i Gazi'nin maiyetinde olarak Horasan'dan gelmiş olduklarını iftihar makamında dile getirirler. Bu aşiretin beyleri, dünyaya erkek evlatları geldikçe 50-60 atlı ile türbe-i şerifeye gelecek ziyaret ederler, kurbanlar keserler. Üç

قره کچیلی عشیرتک برای زیارت {ارطغرل} غازی حضرتلرینک تربہ شریفہ سنہ دخولری
اوتوبی: طبعہ من

gün üç gece türbenin haziresindeki bahçede bulunurlar. Ara sıra çıkıp cirit de oynarlar. Bu aşiret iskânlarından, yani otuz seneden beri yavaş yavaş terk etmeye başlamış oldukları bu âdeti son zamanlarda tekrar ihya eylemişlerdir.

Velinimet-i bîminnetimiz padişah efendimiz hazretlerinin süvari alaylarından birini “Ertuğrul” namına izafetle yâd ve yüce cetlerinin ruhlarını şu güzel vesileyle şâd buyurmaları, Ertuğrul ismi hakkındaki muhabbetlerinin kemâlîne şahiddir. Söğüt kasabasında Gazi Ertuğrul namına mensup olan mescid-i şerif dahi tamir olunan mekânlardandır...

Ertuğrul Bey “Gazi”dir. Çünkü Konya civarına kadar kılıcına dayanarak geldiği gibi oralarda tesadüf ettiği Moğollara da kılıcı ile galip gelmiş, ondan başka, dehşet verdiği harp meydanlarında dahi kılıcı hakkı olarak şan almıştır.

Gazi Ertuğrul Bey, “Ebu’s-Selâtin”dir. Çünkü devletimizin kurucusu ve sultan ünvanını irsî olarak ve hak ederek taşıyan bütün Osmanlı padişahlarının babası Osman Gazi’nin peder-i âlileridir.

Devlet-i Aliyye-i Osmaniye’ye intisap edenlerin hepsi Osmanlı’dır. Osman Gazi ise Ertuğrulludur. Binaenaleyh, hakikatte Osmanlıların kâffesi Ertuğrullu olmuş olurlar.

(Ertuğrul Gazi’nin kahramanlık gösterdiği savaş sahnelerinin manzum anlatımını şöyle yapmış yazar):

*Bitirince bu nutk-ı hayr-eseri
Yürüdü sell-i seyf edip ileri*

*Oldu pîr ü aşiret-i ebtâl
Hepsinin ellerinde tîğ ü kübâl*

*Hepsi dağ parçası gibi erler
Adım attıkça titriyor yerler*

*İşitilmektedir bir mühîb âvaz
Oluyorlar şu yolda nağme-i sâz*

*Gazanfer-peykeriz
Mehabet-küsteriz
Sadakat-perveriz
Mükemmel askeriz*

*Biz Ertuğrulluyuz
Er oğlu erleriz*

*Yiğit ünvanımız
Yiğitlik şanımız
Zemin meydanımız
Zaman hayranımız*

*Ertuğrul Gazi’yi sevmeyen
Osmanlı olamaz.
Söğüt’ün ekserisi Rum ve
azı Ermeni olan Hıristiyan
ahalisi dahi Ertuğrul
Gazi’nin türbesine hürmet
ederler...*

*Biz Ertuğrulluyuz
Er oğlu erleriz*

*Asalet bizdedir
Besalet bizdedir
Adalet bizdedir
Celadet bizdedir*

*Biz Ertuğrulluyuz
Er oğlu erleriz*

*Muin Allah’ımız
Büyük dergâhımız
Açık şehrahımız
Kim olsun şanımız*

*Biz Ertuğrulluyuz
Er oğlu erleriz*

SÖĞÜT'e

Gitmeli, Görmeden Gelmemeli

Tarihin uçsuz
bucaksız seyri içinde
Söğüt bir nokta. Ama
öyle böyle değil,
önemli bir başlangıç
noktası. Tarihi ve
maneviyatı uhdesinde
barındıran, geçmiş
gelecekle buluşturan
müstesna bir mevki
burası. Gelin
Söğüt'ün nokta
atışı izlerini takip
edelim...

Tuna Ser

Osmanlı'nın cediti Ertuğrul Gazi Türbesi'ni ziyaret etmeli. Ama bu ziyaret, turistik amaçlı değil ibret nazarı ile olmalı. Mütevazı sandukası yanında dizili Osmanlı mülkünü temsilen yer alan kutlu topraklar, Yunan işgali sırasında pencere kanatları ve türbe dışında muhtelif yerlerdeki kurşun izlerine tefekkürle bakmalı. Türbenin gölgesinde yatan hanımı Halime Hatun ve oğlu Savcı Bey'in tarihe direnen mezar taşlarına, İkinci Abdülhamid Han'ın ecdada hürmetini gösteren türbe tamir kitabesine nazar-ı dikkatle bakmalı.

Yine cedde saygı nişanesini andıran bir yere yolculuğumuz: İçinde cami, idâdî ve dâr'ül-eytamın (yetimhane) bulunduğu Hamidiye Külliyesi ziyarete değer. Caminin padişah tarafından yaptırıldığını belli eden çifte minaresi ve idâdî giriş cephesi üzerindeki kabartmalı Osmanlı arması çok orijinal. Bu avlu bize huzur verdi.

Ertuğrul Gazi'nin aşiretiyle geldiğinde, ilk çadır kurduğu yer olarak rivayet edilen Kuyulu Mescid'in restorasyonda olması sebebiyle ziyaret edilemese de Osmanlı'nın ilk eserlerinden birini temaşa etmekte fayda var.

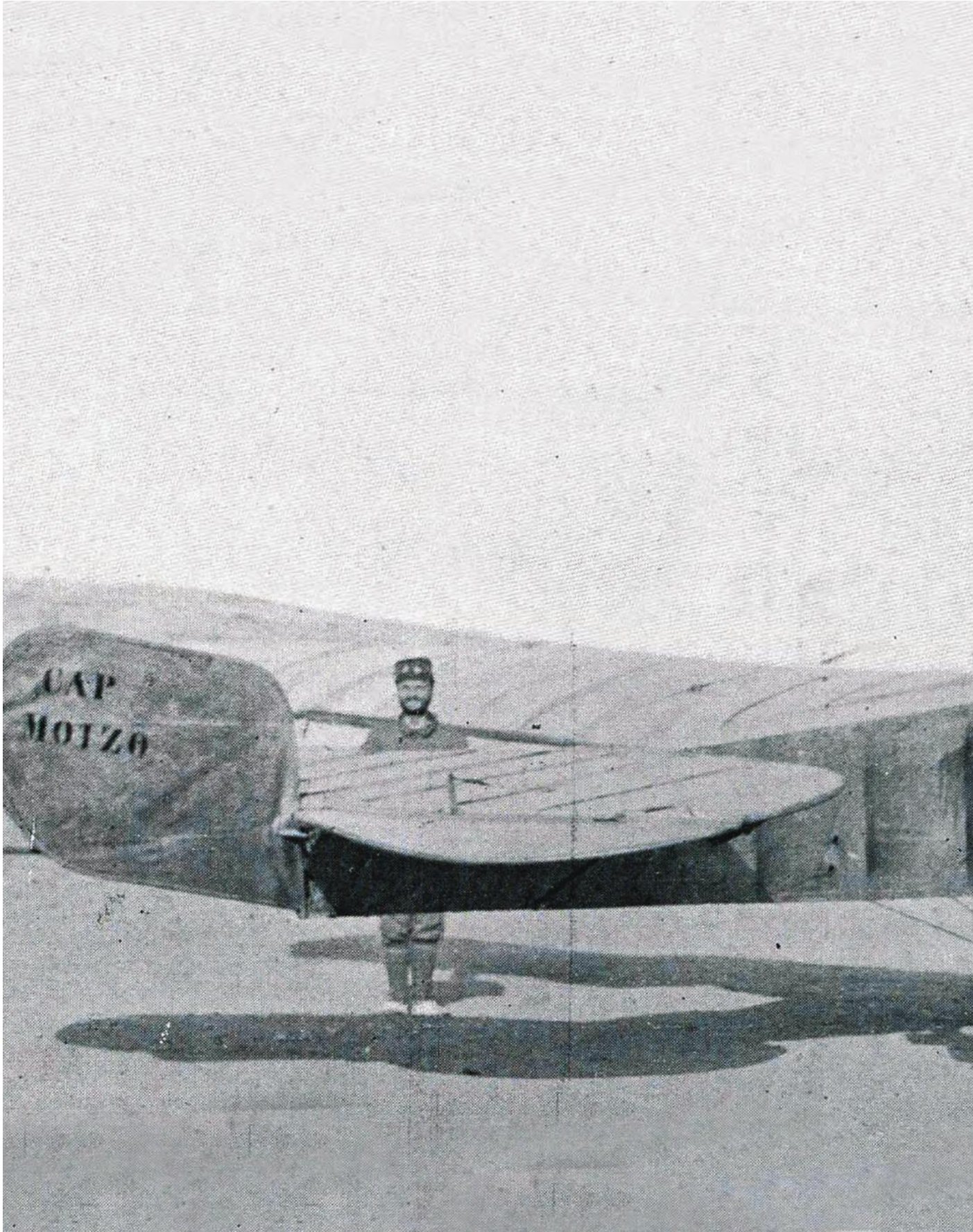
Devletin ikinci kurucusunun kuruluş şehrindeki eserini de ziyaret etmeli. Meydandaki Çelebi Mehmed Camii içinin ambiyansı, avludaki devletle yaşıt çınarları, hemen yanı başında hayat pınarı misali tarihî çeşmesi, bize ferahlık yaşıyor.

Şehir merkezinin dışında, çevreye hâkim bir tepe üzerinde bir âlime ziyaretimiz şimdi. Dursun Fakih Türbesi'ne çıkmak zahmetli olsa da burası, âlimlerin makamının yüceliğine zahiri bir delil gibi.

Yine buraya kadar gelmişken Bilecik merkezde Osmanlı'nın manevî kurucularından Şeyh Edebâli Türbesi'ni ziyaret etmeden, manevî havasını solumadan, belediye bahçesindeki Abdülhamid Han devri saat kulesini de görmeden dönmeyin lütfen.

ânın hikâ- yesi

TUNA SER

آنک چکایری

SAVAŞ GANİMETİ UÇAK

Osmanlı ile İtalya arasında vuku bulan Trablusgarp Savaşı, özellikle havacılık tarihi açısından ilkleri barındıran bir muharebedir.

Uçaklar, tarihte ilk kez Trablusgarp'ta bir savaş aracı olarak kullanıldı. Aynı zamanda tayyarelerle ilk defa propaganda amacıyla bildiri atılmış, istihbarat amaçlı fotoğraflar çekilmişti. Yine dünya harp tarihinde ilk defa bir uçak, Türkler tarafından Trablusgarp'ta vurulup düşürülmüştü.

Uçağı, İtalyan pilot Yüzbaşı Ricardo Moizo kullanıyordu. Keşif amacıyla 25 Ekim 1911 günü Osmanlı askerleri üzerinde uçuş yapan Moizo, yerdeki askerler tarafından fark edildi. Türk askerleri, uçağa doğru ateş açıp, uçağın zarar görmesini sağladılar. Ve uçağı inişe mecbur bıraktılar. Esir alınan pilotun tedavisi yapıp, sorguya çekildi. Askerlerimiz de uçakla fotoğraf çekilmeyi ihmal etmemişti...

İSTANBUL SİLÜETİ

Osmanlı kültür ve medeniyetine dair çalışmalarıyla tanınan tarihçi yazar Reşat Ekrem Koçu, tam bir İstanbul hayranıydı. Tarihçi olarak yetişmesinde Ahmed Refik'in, İstanbul'u tanınmasında ise Ahmed Rasim'in büyük payı olmuştur. Reşat Ekrem, İstanbul sevgisi ve tarihçiliğini birleştirmiş, kültür çevresince "İstanbul Tarihçisi" sayılmıştır. Bu şehre olan hayranlığını, 1944'te İstanbul Ansiklopedisi'ni fasiküller hâlinde yayımlamak suretiyle göstermiştir.

Reşat Ekrem Koçu, yayıncılığının yanında Kuleli Askerî Lisesi, Vefa Lisesi ve Pertevniyal Lisesi'nde tarih öğretmenliği yapmıştır. Öğretmenliğinde, asabi hareketleriyle dikkat çekerek. Bir gün derste, Prost'un "Avrupa Ciheti Nâzım Planı" mevzu olur. Fransız mimar Henry Prost, 1936'dan 1950 yılına kadar İstanbul Belediyesi Şehircilik Müttehassıslığı görevini sürdürmüş, İstanbul'un vasfını ve karakterini değiştiren çalışmalar yapmıştır. O günlerde Prost'un, tarihî yarımada bir sütun inşa ettirilip üzerine ışık koyulması fikri konuşulmaktadır. Koçu, öğrencilere, şehre nizam verme adına yürütülen çalışmaların fecaatinden "İstanbul'un ölçekleri var. Minareleri var, kubbeleri var. Bu yabancı yükseklik, bu narin ölçüleri vicdansızca ezer." diye bahsettikten sonra iyice hiddetlenir ve sözünü şöyle noktalar:

"Bu sütun yapılırsa üstüne ışık falan değil, bir tepsi içinde Prost'un ancak kellesi konur."

Radyo dalgalarını keşfeden Alman fizikçi Heinrich Rudolf Hertz'in (1857-1894), bu sinyallerin bir işe yaramadığını düşündüğünü, ölümünden sonra ise radyo frekanslarının ölçümünde onun adı olan "Hertz" teriminin kullanılmaya başladığını...

BİLİYOR
MUYDUNUZ?

SÖZLERİN ASILLARI

SALAMURA

Et, balık, peynir, turşu gibi gıdaların daha uzun süre bozulmadan dayanması için “tuzlu su” ile saklama yöntemine salamura denir. Dilimize İtalyanca “salamoria” (tuzlu suda bekletme) kelimesinden geçmiştir. Aslı, Latince tuz manasındaki “sal” köktür. İngilizce “maaş” manasındaki “salary” kelimesi de aynı kökten gelmektedir. Eski Roma’da tuz kolay bulunmadığı ve işlenmesi zor olduğu için çok değerliydi ve bir maaş ödeme biçimi olarak kullanılıyordu.

NÛŞİREVÂN'IN YEDİ YÖNETİM SIRRI

Rum padişahı, İran şahı Nûşîrevân’a mektup göndererek şöyle sorar:

“Saltanatı ve halkı kendine nasıl bağladın ki bu kadar uzun süre saltanat sürdüğün halde sana hiç kimse muhalefet etmez ve iktidarın da her gün güçlenmektedir?”

Nûşîrevân, Rum padişahına şöyle cevap yazar:

“Yedi şey sayesinde saltanatı korudum. Birincisi, dilimi halka kötü söz söylemekten sakındım. İkincisi, emir ve yasaklarımda

tutarlı oldum, her işi ciddiyetle yaptım. Üçüncüsü, verdiğim cezaları uygulamaktan vazgeçmedim, hak edene ceza vermekte geri durmadım. Dördüncüsü, her işi layık olana verdim. Beşincisi, verdiğim cezaları gazap veya hiddet için değil, kişiyi doğru yola iletmek için uyguladım. Altıncısı, insanların kalbini adalet ve iyilikle korudum. Yedincisi, kendimi insanlara doğru söz söyleyerek, yalana tenezzül etmeyerek sevdirdim.”

EZANA GÖRE SAAT AYARI

Güneşin batması, yani akşam ezanı ile başlayan saate eskiden “Ezânî (Gurubî) Saat” denirdi. Her gün güneş battığında ezânî saate göre saat 12.00’dir. Akşam ezanı bu saate okunduğundan “ezânî saat” denilirken bugün kullandığımız, Aralık 1925’te kabul edilen vasatî saate halk arasında “alafranga”, ezânî saate de “alaturka” denilmiştir.

Osmanlı Devleti zamanında büyük cami muvakkithanelerinde vakitleri hesaplamakla görevli muvakkitler olurdu. Akşam ezanı, bu muvakkitlerin hesaplarına göre vaktinde okunurdu. Müslümanlar da müezzinler tarafından minarelerden okunan bu ezana göre saatlerini 12.00’ye ayarlarlardı. Saat ayarı, ezanla bildirilmiş olurdu. Namaz vakitleri hesaplarını öğrenen imamlar, muvakkitlerin olmadığı yerler için vakitleri hesaplarlardı. Bu bakımdan bu saate “mahalli saat” de denilmiştir.

Akşam ezanın okunduğu, yani akşam namazının vaktinin hesaplanmasında astronomi ilmindeki “gurûb” a, yani güneşin deniz seviyesine göre ufukta batmasına değil, bir beldedeki en yüksek yere göre batışın olmasına itibar edilir. Meselâ İstanbul’da deniz seviyesinde güneş battığı halde 250 metre yüksekteki Çamlıca’nın yükseklik seviyesinde bulunan bir kimse, güneşi batmamış göreceğinden namaz vaktinde, İstanbul için Çamlıca’ya itibar olunmalıdır. Güneş, bir anda batmadığı için iki seviyede güneşin batışı için geçen süreye “temkin vakti” denir. Temkin, namazın vaktinin tam olarak girmesi için kullanılan süredir. Kelime itibariyle ihtiyat manasına gelse de namaz vakitlerinin hesaplanmasında fikhî bir zarurettir. Vaktinde kılınmayan namaz, eda olunmamış demektir.

Değildir hâl-i âlem ber-karâr hiç gam yeme ey dil
Bu bâzâra gelen geh sûd eder gâhî ziyân eyler

Hâşimî

*Ey gönül, hiç üzülmeye; dünya oldum olası hep kararsızlık üzeredir.
Bu pazara gelenler, bazen kâr eder, bazen zarar.*

دکدر حال عالم برقرار هیچ غم ییمه ای دل
بو بازاره کلن که سود ایدر گاهی زیان ایلر

